

Варшавчик Марко Якимович

27 травня 2001 р. після тяжкої хвороби на 83 році життя помер відомий український історик-джерелознавець, доктор історичних наук, професор, Заслужений діяч науки України Марко Якимович Варшавчик. Він народився 17 грудня 1918 р. в м. Сміла Київської губернії в родині ремісника. Професійну освіту здобув на історичному факультеті Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка, в якому навчався в 1936—1941 рр. Закінчивши в перші дні Великої Вітчизняної війни з відзнакою університет, добровольцем пішов до лав армії. Спочатку був зарахований курсантом Особливого комуністичного полку, а в липні 1941 р. став бійцем славнозвісного п'ятого кавалерійського корпусу. В складі корпусу з боями він пройшов від України до Берліна. В армії отримав офіцерське звання, заслужив бойові нагороди.

Після закінчення війни у 1946 р. демобілізувався з лав Радянської армії і повернувся до Києва. Працював у Центральному державному історичному архіві УРСР, обіймаючи посади вченого секретаря та начальника науково-видавничого відділу архіву. Наукову роботу в архіві поєднував з педагогічною, працюючи за сумісництвом на кафедрі архівознавства Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка. В 1948 р. Марко Якимович повністю перейшов на педагогічну роботу. Працював у Київському педагогічному інституті ім. М. Горького (1948—1956), Українській сільськогосподарській академії (1956—1957), а в 1957 р. був запрошений на роботу до одного з провідних закладів освіти — Інституту підвищення кваліфікації викладачів суспільних наук при Київському університеті ім. Т.Г. Шевченка (згодом — Інститут післядипломної освіти Київського університету ім. Т.Г. Шевченка), де працював понад 30 років. Саме тут повною мірою розкрився талант М. Я. Варшавчика як педагога, науковця. Останні п'ять років його творчої діяльності зв'язані з кафедрою архівознавства та спеціальних галузей історичної науки університету, на якій починалася його викладацька робота.

М.Я. Варшавчик був обдарованим педагогом. Його лекції з проблем методології, джерелознавства, теорії і методики науково-дослідної роботи запам'яталися багатьом поколінням викладачів вищої школи, видавалися не лише на Україні, а й в Росії та інших країнах.

М.Я. Варшавчик відомий як глибокий дослідник проблем методології історичної науки, історичного джерелознавства. Цим проблемам були присвячені його кандидатська (1948) та докторська (1972) дисертації, численні посібники, монографії, статті. Всього ним написано понад 150 праць.

М.Я. Варшавчик був піонером у розробці багатьох теоретичних проблем джерелознавства та методології. В 60—80 роки його доповіді на Всесоюзних та Всеукраїнських конференціях з проблем джерелознавства та методології викликали величезний інтерес наукової громадськості. 1976 р. він виступив ініціатором проведення на сторінках наукової преси Всесвітньої дискусії з проблем методології історичної науки.

Особливо слід відзначити роль М.Я. Варшавчика в підготовці істориків, підвищенні їх кваліфікації. Тисячі молодих науковців прослухали його курси та спецкурси. Під його керівництвом понад 20 істориків захистили кандидатські дисертації, кілька викладачів стали докторами наук.

Марка Якимовича високо цінили колеги. Кожна зустріч з ним залишала незабутні враження. Шанобливе ставлення до талановитого вченого

та педагога, чуйної людини яскраво відображене в збірнику “Спеціальні галузі історичної науки”, виданому у 1999 р. у зв’язку з його 80-річчям.

Науково-педагогічна діяльність М.Я. Варшавчика отримала високу оцінку. В 1987 р. указом Президії Верховної Ради УРСР йому було присвоєне почесне звання Заслуженого діяча науки України. Бойові заслуги М.Я. Варшавчика відзначені орденами Вітчизняної війни I та II ступенів, Червоної зірки, медалями.

Світла пам’ять про відомого історика, талановитого педагога, вдумливого вченого Марка Якимовича Варшавчика назавжди збережеться в пам’яті всіх, хто його знав.

